

Neutraliseer uw CO₂-emissies

Geen CO₂ meer uitstoten! Wie droomt er niet van? Zelfs het Vaticaan mengt zich in de debatten. Ook al zal het altijd een droom blijven (er bestaan nu eenmaal geen mirakels), toch zijn er hier - zoals voor alles - verscheidene pistes die samen een oplossing kunnen vormen. Het vaakst spreekt men over het verminderen van CO₂, en dat blijft natuurlijk de basis van het proces, maar ook het compenseren van de CO₂-uitstoot is een mogelijkheid.

ONGEVEER 8 TON EQCO₂ KAN AFKOMSTIG ZIJN VAN:

- de verbranding van 2.700 liter brandstof
- 15.000 km in het stadsverkeer met een wagen uit een hoger marktsegment
- 30.000 km met het vliegtuig (betzif twee keer over en weer tussen Parijs en New York)
- 870.000 km met de trein in Frankrijk
- de productie van 250 kg rundsvlees
- de productie van 700 kg nieuw aluminium in Europa
- 2 jaar lekken in het aircosysteem van een middelgroot kantoorgebouw.

Voor de onderneming is de uitdaging tweeledig. Ofwel probeert ze de emissiequota te respecteren die voor elke industriële sector werden bepaald in het kader van het Kyoto-protocol, ofwel gaat ze een avant-gardistische strijd aan en engageert ze zich vrijwillig om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Die piste werd al door verscheidene ondernemingen gekozen: Barclays, Dole, Lloyds TSB, Credit Suisse, Triodos, de Wereldbank, UBS, Credit Swiss First Boston, Swiss Re, Man Group, Aviva, Eurostar, Tesco, PWC Australia, KPMG (Ireland), SAP, Nike, Yahoo, Google, Marks & Spencer en Backsberg wine (Zuid-Afrika) kozen allemaal voor de vrijwillige weg (zie kaderstukje p.46).

In de praktijk dient men de volgende drie acties te ondernemen om CO₂-neutraal te worden:

1. een inventaris opmaken van de uitgestoten broeikasgassen;
2. een reductiedoelstelling en de nodige acties bepalen; en
3. een project opstarten om de emissies te compenseren die men niet kan beperken. Dat laatste komt neer op de aankoop van de ontbrekende tonnen CO₂ om de emissies volledig te compenseren. Het spreekt voor zich dat het compenseren van CO₂ vooral binnen de mogelijkheden ligt van grote ondernemingen en dat KMO's zich meestal beperken tot het terugdringen van hun uitstoot.

De vrijwillige markt voor de verkoop en aankoop van CO₂

Eenzijds is er de gereguleerde markt voor de uitwisseling van emissiequota, waarvan de projecten beantwoorden aan de eisen van het Kyoto-protocol en de Europese richtlijn in verband met quota, EU ETS (2003/87/CE). Deze markt staat op dit moment open voor 10.000 van de grootste Europese ondernemingen uit de energie- en industriële sector. Ze maakt het mogelijk om emissiecertificaten uit te wisselen.

De tweede markt is de vrijwillige markt en richt zich vooral tot particulieren en ondernemingen uit de tertiaire sector. Deze markt kadert niet binnen het Kyoto-protocol en is niet gestandaardiseerd. Ze maakt het mogelijk om zogenaamde 'Verified Emission Reductions' (VER) uit te wisselen. Deze markt begint zich stilaan te structureren. Die evolutie blijkt trouwens ook uit de prijsverschillen die op de vrijwillige markt te zien zijn. De prijs van een ton eqCO₂ varieert tussen 6 en 24 euro. Dat verschil is te verklaren door het feit dat bepaalde projecten goedgekeurd zijn en dat hun prijs wordt beïnvloed door de prijs van de goedkeuring (15.000 tot 30.000 € per project). Deze projecten zijn dus duurder.

- ▶ Ondernemingen die uit zichzelf 'CO₂-neutraal' willen worden, zijn zich vaak bewust van het feit dat men iets moet doen om de opwarming van de aarde tegen te gaan, maar worden nog vooral gemotiveerd door hun merkimage. Ook kan het zijn dat ze hun beleid van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) willen concretiseren. Voor nog andere gaat het om een zuiver marketingargument zoals dat het geval is voor de onderneming Walkers, die op haar chipsverpakkingen het gewicht aan CO₂ vermeldt dat bij de productie van elk pakje vrijkomt: 75 g eqCO₂ per pakje van 345 g. Elders, en dan hebben we het vooral over de Angelsaksische landen, zetten institutionele investeerders het management onder druk om een inventaris van de geproduceerde broeikasgassen op te stellen, de klimaatrisico's van de onderneming te analyseren en maatregelen te nemen om ze te beperken.

De basis van de compensatie

De mogelijkheid tot compensatie werd gecreëerd door de flexibele mechanismen van het Kyoto-protocol, met name het Clean Development Mechanism (CDM) en de Joint Implementation (JI). Beide mechanismen bieden ondernemingen uit industrielanden de mogelijkheid om te investeren in projecten die de uitstoot van broeikasgassen verminderen in ontwikkelingslanden die het Kyoto-protocol niet ondertekenden (CDM) of in landen die in een overgangsfase naar een vrije markteconomie zitten en andere landen van de Europese Unie. De filosofie is eenvoudig. De industrielanden worden in grote mate verantwoordelijk geacht

voor de klimaatverandering, aangezien de broeikasgassen verscheidene jaren in de atmosfeer blijven hangen (10 jaar voor methaan, 100 jaar voor CO₂, tot 50.000 jaar voor bepaalde halogeenkoolwaterstoffen). Een compensatieproject is dus ofwel een technologisch project (hernieuwbare energie of laag energieverbruik) dat de CO₂-emissies beperkt, ofwel een koolstofput (d.w.z. herbebossing) die de CO₂-emissies absorbeert. Een mechanisme dat de emissies van broeikasgassen tot nul herleidt.

Compenseren vereist een duidelijke methode

CO₂-neutraal worden is niet bepaald vanzelfsprekend want om de emissies van broeikasgassen terug te dringen, moet men het gedrag van alle werknemers van een onderneming veranderen en, in bepaalde gevallen, een aanzienlijke som geld investeren. Om CO₂-neutraal te worden is dus een strategische reflectie nodig gezien de gevolgen en wijzigingen die dit voor de onderneming kan meebrengen op het vlak van de resultatenrekening, het personeelsbeleid, marketing, productie, transport, enzovoort, en dat zowel op korte als op middellange en lange termijn.

Het gaat om een proces in 10 stappen (zie kaderstukje pagina 47). In de eerste fase gaat men nadenken over de motivaties om vrijwillig CO₂-neutraal te worden. De ondernemingen die onder het Kyoto-protocol vallen, hebben geen keuze: zij zijn verplicht om hun emissies terug te dringen.

Drie beschikbare rekenmiddelen

Om te slagen is het van cruciaal belang dat de onderneming een coördinator aanstelt voor het project. Hij is belast met de contacten, de centralisering van informatie, het samenbrengen van ideeën en de implementatie van de acties, al dan niet met de hulp van een externe dienstverlener. Tot de

WAT KAN MEN COMPENSEREN?

De volgende activiteiten zijn enkele voorbeelden van wat men kan compenseren:

- Alle koolstofemissies van een onderneming: watersportclub, drukkerij, hotel, bank, restaurant, reisagentschap, industrieterrein, fabriek, enz.
- De koolstofemissies die worden gegenereerd door trajecten met de wagen, reizen met het vliegtuig, onroerende goederen, het energieverbruik van een kantoor, een productieketen, het kweken van 100 stuks vee, de graanteelt op meerdere hectaren, een wijngaard, enz.
- Promotie-evenementen, een salon, beurs, concert, persconferentie, enz.
- Opleidingen die de verplaatsing van alle werknemers van een onderneming vereisen
- Een personeelsfeest
- Een investeringsproject

DE VERSCHILLENDE FASEN

- 1 De meting van de broeikasgasuitstoot: de keuze van het meetinstrument, selectie van de te analyseren perimeter en de broeikasgassen waarmee men rekening wil houden (allemaal of enkel CO₂)
- 2 De bepaling van een reductiedoelstelling
- 3 Het communiceren naar en betrekken van het personeel bij bepaalde reductiemaatregelen
- 4 De simulatie van kostprijs/winst van de acties
- 5 De selectie van de reductieacties
- 6 De analyse van de opportuniteit om de emissies te compenseren die men niet kan verminderen
- 7 De implementatie van reductieacties
- 8 De selectie van een compensatieproject
- 9 Het opvolgingsbeheer
- 10 De communicatie naar de stakeholders toe, met inbegrip van het jaarverslag of het rapport over duurzame ontwikkeling in het geval van beursgenoteerde ondernemingen

voornaamste implementatieproblemen behoren onder meer de keuze van een instrument om de CO₂-emissies te berekenen, de controle van de gerealiseerde dalingen en de selectie van compensatieprojecten die aan de Kyoto-criteria voldoen.

Wat de rekeninstrumenten betreft, houden sommigen rekening met de CO₂-emissies terwijl andere de volledige broeikasgasuitstoot in aanmerking nemen. Men dient een methode te kiezen die door de Verenigde Naties of een nationale autoriteit is erkend. Onder de beschikbare instrumenten zijn er vier die zich van de rest onderscheiden: het GHG-protocol dat wordt aanbevolen door de UNPD, de Koolstofbalans ontwikkeld door Ademe (het Franse agentschap voor milieu en energiebeheer) (zie pagina 54) en GEMIS, ontwikkeld door het öko-instituut en ISO 14064.

Geef voorrang aan projecten met garanties

Wat deze compensatieprojecten betreft, moeten de ondernemingen steeds maximale garanties krijgen. Op de gereguleerde markt moeten de projecten voor CO₂-compensatie goedgekeurd zijn door de nationale overheid van het gastland en moeten ze geregistreerd zijn bij de Verenigde

Naties en goedgekeurd zijn door een onafhankelijk organisme. Deze strenge, langdurige en

dure procedure is echter niet vereist op de markt van de vrijwillige compensatie. De vrijwillige onderneming moet dus waken over de legitimiteit van het compensatieproject. Een van de belangrijke vragen die men zich moet stellen is of het project bijdraagt tot de duurzame ontwikkeling van de gastregio. Het komt erop aan de maatschappelijke, economische en ecologische aspecten te identificeren door

middel van een impactanalyse. Al even technisch zijn de vragen die men dient te stellen over de berekeningsmethode van de broeikasgasemissies, de kwaliteit van het projectbeheer en de certificatie door een erkend controleorganisme. De sterkste garanties krijgt men wanneer men investeert in projecten geregistreerd bij het CDM-secretariaat van de Verenigde Naties <http://cdm.unfccc.int/Projects/registered.html> en gecertificeerd door een controleorganisme zoals TÜV en DNV Certification

Rest er nog een vraag: met wie moet men samenwerken? Er bestaan op dit ogenblik verscheidene ondernemingen in Europa, de ene al winstgevend dan de andere, die zich sinds twee jaar met CO₂-compensatie bezighouden. Deze ondernemingen commercialiseren compensatieprojecten. In het algemeen werken de organisaties samen met NGO's die in ontwikkelingslanden gevestigd zijn en daar projecten opvolgen en beheren op het terrein. Dat is een van de sleutels tot succes voor deze projecten. Men dient zich er dus van te vergewissen dat deze ondernemingen de legitimiteit van het project en de naleving van de Kyoto-eisen garanderen. ■

Caroline Grégoire

Van links naar rechts, Antoine Geerinckx en Tanguy du Monceau, twee pioniers in compensatie op Belgisch niveau. Samen creëerden ze CO₂Logic, een adviesbureau dat met ondernemingen aan de CO₂-compensatie van hun activiteiten werkt.

Wie doet mee? Het voorbeeld van Fortis in België

In België volgt Fortis de beweging als een manier om zijn beleid van maatschappelijke verantwoordelijkheid te concretiseren. Sinds januari 2007 implementeert Fortis een reeks acties om CO₂-neutraal te worden:

- 1 Een daling van de CO₂-emissies met 10 % per werknemer (er zijn er 56.886)
- 2 De aankoop van groene elektriciteit in België vanaf 2007 en in Nederland en Luxemburg vanaf 2008
- 3 Compensatie van 120.000 ton eqCO₂ door de aankoop van een portefeuille van compensatierechten via de onderneming Gold Standard
- 4 Investeren in ondernemingen die projecten ontwikkelen om de CO₂-emissies terug te dringen
- 5 Een toename van de engagementen die Fortis neemt op het vlak van de financiering van hernieuwbare energieprojecten vanaf 2007
- 6 Analyse van de impact van Fortis op de CO₂-emissies, de risico's en opportuniteiten met betrekking tot krediet-, verzekerings- en investeringsactiviteiten
- 7 Bepaling van een beleid om de klimaatverandering tegen te gaan.

In 2007 bedroeg de wereldwijde CO₂-uitstoot van de Fortis-groep (niet voor andere broeikasgassen) zo'n 241.000 ton eqCO₂. De voornaamste emissiebronnen waarmee deze berekening rekening houdt zijn: het energieverbruik in de gebouwen, transport en papierverbruik. Fortis zal in 2008 een rapport publiceren over de vorderingen van zijn CO₂-neutraliteitsprogramma.

CO₂-compensatie in België

CO₂Logic bvba: www.co2logic.com

CompenCO₂: www.compenco2.be

My Planet.be: www.myplanet.be

Carbon disclosure project (gegevens, compensatie): www.cdproject.net

Point Carbon (markt, prijs, compensatie): www.pointcarbon.com

Normen voor de vrijwillige markt:

www.v-c-r.org of www.cdmgoldstandard.org.